

هیچ وقت دیر نیست

روش جامع فراگیری موسیقی

جلد دوم

تالیف، گردآوری و بازنویسی
حمیدرضا دیبازر

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهور

تهران، بل جویی، خیابان حقوقی، شماره‌ی ۴۲، طبقه‌ی همکف

کدپستی ۱۶۱۱۹۷۵۵۱۶

تلفن: ۷۷۵۰۲۴۰۰

www.mahoor.com

info@mahoor.com

هیچ وقت دیر نیست

روش جامع فراگیری موسیقی

جلد دوم

تألیف، گردآوری و بازنویسی

حمیدرضا دیبازر

طرح روی جلد: ملیحه محسنی

صفحه‌آرایی: پویا دارابی

چاپ اول: ۱۴۰۱

تعداد: ۱۰۰۰ جلد

لیتوگرافی: باران

چاپ و صحافی: صنوبر

© حق چاپ محفوظ است.

شایم: ۹۷۹-۰۰-۸۰۲۶۲۸-۹۲-۲ ISMN: 979-0-802628-92-2

۹	پیش‌گفتار
۱۱	مقدمه
۱۲	آشنایی با تجربیات جُزف هوفمان در نوازندگی پیانو
۱۲	پیش‌گفتار
۱۳	پیانو و نوازنده
۱۴	پیانست و قطعه
۱۵	قواعد کلی
۱۸	تکنیک و تماس صحیح انگشت‌ها (لمس) با سطح کلاویه‌ها
۱۹	با ستایل نواختن
۲۱	آن‌چه رُبنشتاین به من آموخت
۲۱	آن‌چه برای موفقیت در پیانو لازم است
	بخش اول
۲۳	گام نهم
۲۸	درباره‌ی داینامیک (شدت تولید صوت)
۲۹	تقلید و کنترپوان
۳۰	کُترپوآن چیست؟
۳۲	تقلید چیست؟

گام دهم ۳۷
تقلید و معکوس ۴۱

گام یازدهم ۴۲
تکرار ۴۲
تجربه‌ی آهنگسازی ۳ ۴۳
هم‌نوازی ۱ ۴۴
سَنگپ ۴۷

گام دوازدهم ۴۸
کائُن در فاصله‌ی اُکتاو بم‌تر ۵۰
تقلید با حرکت مخالف ۵۱

گام سیزدهم ۵۳
تجربه‌ی آهنگسازی ۴ ۵۴
هم‌نوازی ۲ ۵۶

گام چهاردهم ۵۹
تقلید و معکوس ۶۲

گام پانزدهم ۶۴
کائُن در فاصله‌ی پنجم (چهارم درست به علاوه‌ی اُکتاو بم‌تر) ۶۵

گام شانزدهم ۶۸
 رقص کوچک به فرم کائُن ۷۰

گام هفدهم ۷۳
 در مُد دُرِیِن ۷۵

گام هجدهم ۷۸
 رقص آهسته ۸۰

گام نوزدهم ۸۱
 در مُدِ فریژین ۸۲
 تجربه‌ی آهنگسازی ۵ ۸۹

گام بیستم ۹۰
 کُرال ۹۲

گام بیست و یکم ۹۴
 کائُنِ آزاد ۹۵

ضمیمه

ضمیمه‌ی ۱: معرفی پیانیست ۹۷

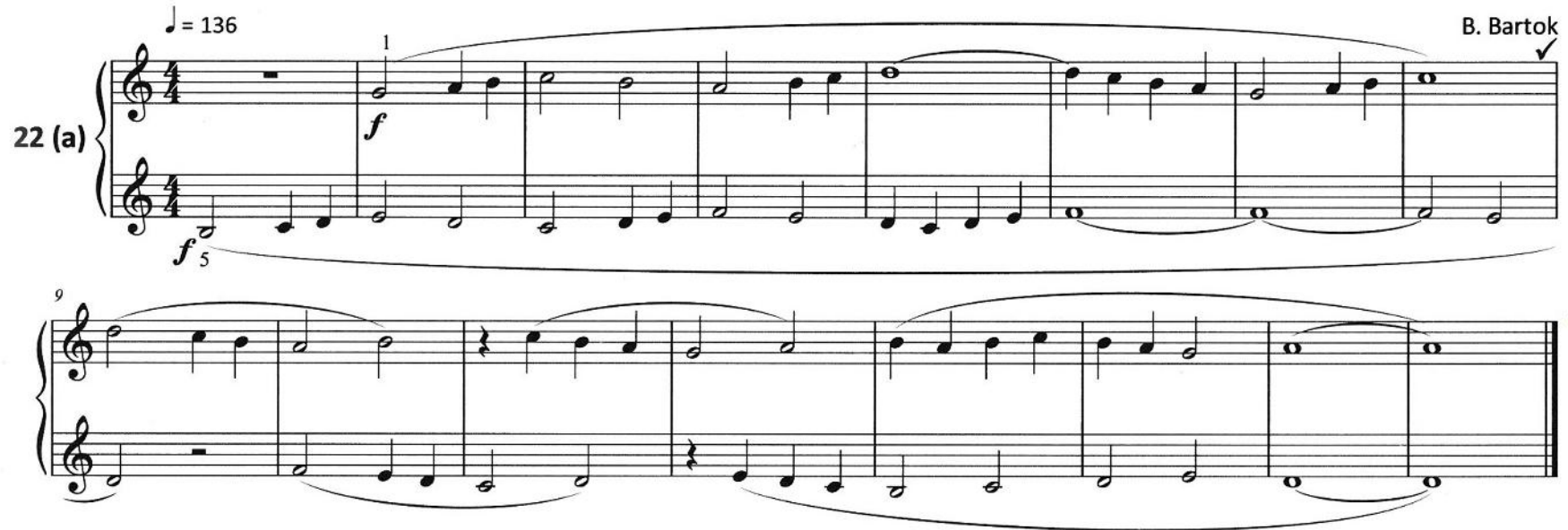
برنامه‌ی دوره‌ی مقدماتی ۱۰۶

برنامه‌ی دوره‌ی مقدماتی، بخش دوم ۱۰۷

۱۰۸	مراجع
	بخش دوم
۱۱۵	ارف بنوازیم
۱۲۲	تجربه‌ی آهنگسازی ۶
۱۷۳	پرسش و پاسخ‌های پیانو
۱۷۳	پیش‌گفتار
۱۷۴	تکنیک
۱۷۷	ساز
۱۷۸	تمرین‌ها
۱۸۰	عبارت‌ها و جمله‌بندی‌ها
۱۸۱	شنیدن [قطعه پیش از آغاز تمرین]
۱۸۱	تئوری
۱۸۲	حافظه
۱۸۳	نواختن در جمع دیگران

تقلید^{۱۳} و کُتروپوان^{۱۴}

22 (a) B. Bartok ✓
 ♩ = 136
f *f*₅

در این قطعه در خط اول به دوم دست چپ برداشته نمی‌شود اما دست راست برداشته می‌شود. برای درک بهتر ویژگی قطعات این کتاب لازم است بدانید چه تفاوتی بین قطعات 11، 16 و 17 (هیچوقت دیر نیست، جلد اول) با قطعات 22 تا 36 بارتک از همین کتاب (هیچوقت دیر نیست، جلد دوم) وجود دارد. در قطعات 11، 16 و 17 ملودی دست چپ و راست مستقل (دارای نُت‌های متفاوت) است ولی ریتم ملودی دست چپ و راست عین هم است (کتروپوان نُت در برابر نُت). اما در قطعات 22 تا 36 ملودی‌های دست چپ و راست هم از نظر نُت هم از نظر ریتم مستقل هستند (کتروپوان مخلوط).

13. Imitation

14. Counterpoint

بارتک هم درست بنابر سیر تاریخی ابتدا هنرجو را با بافت تک‌صدایی و سپس چندصدایی (ابتدا دوصدایی نُت در برابر نُت یعنی دست چپ و راست دارای ریتم یکسان اما با نُت‌های متفاوت) آشنا می‌کند. این قطعه را بر اساس مراحل تمرین در گام ششم (جلد اول هیچ وقت دیر نیست صفحه‌ی ۷۲) تمرین کنید. امتحان کنید و توانایی خود را در درست تمرین کردن بسنجید.

گُتروپوآن چیست؟

انسان در ارتباط با موسیقی ابتدا صدای خود را در شکل آوازهای ابتدایی کشف کرد و بعدها متناسب با نیاز در ارتباط با امور روزمره برای کار و رقص‌های آئینی، سازها را ابداع کرد.

پس از قرن‌ها آوازها توسعه یافتند و سازها هم نسبت به قبل تکمیل شدند و سه نوع موسیقی به وجود آمد:

۱. موسیقی آوازی که فقط با صدای انسان اجرا می‌شد.^{۱۵}
۲. موسیقی سازی که فقط با ساز اجرا می‌شد.^{۱۶}
۳. موسیقی سازی و آوازی که با صدای انسان و ساز اجرا می‌شد.^{۱۷}

در اروپا پیش از قرن دهم تجربیاتی در جهت چندصدایی کردن موسیقی آغاز شده بود که آرام‌آرام قواعدی متناسب با درک جاری بر زمانه و دیدگاه‌های زیباشناسانه^{۱۸} شکل گرفت که آن را گُتروپوآن نامیدند و آن مجموعه قواعدی^{۱۹} بود که در طی چند قرن تدوین شد و آهنگسازان با شناخت این قواعد و کسب مهارت در به‌کارگیری آن‌ها آثاری چندصدایی برای گروه کُر بدون همراهی ساز با رویکرد مذهبی و آثاری هم برای ترکیبات چند ساز می‌ساختند. در این دوران تمام آثار موسیقی بر مبنای مُدهای^{۲۰} کلیسایی ساخته می‌شدند.

۱۵. مثال در دی‌وی‌دی.

۱۶. مثال در دی‌وی‌دی.

۱۷. مثال در دی‌وی‌دی.

18. Aesthetic

۱۹. ضروری است به تفاوت مفهوم قانون و قاعده توجه کنید. مثال: قوانین علمی، قواعد هنری. در این مورد از واژه‌ی قانون بیش‌تر Law مَدَنظر است و از واژه‌ی قاعده Formula، Methode.

۲۰. برای درک به‌تر این شباهت‌ها و تفاوت‌ها که مربوط به موضوع مُد در موسیقی است، به دی‌وی‌دی شماره‌ی پانزده از مجموعه‌ی کنسرت برای کودکان و نوجوانان از برنستاین با عنوان «مُد» ترجمه‌ی بابک بوبان، انتشارات ماهور نگاه کنید.

بافت پُلیفنی به دو شیوه ایجاد می‌شود:

۱. تقلیدی

۲. آزاد

تقلید چیست؟

یکی از روش‌ها در کنترپوآن برای سازمان‌دهی چند مِلدی مستقل و هم‌زمان، تقلید است. در تقلید، یک مِلدی شروع می‌شود (مانند دست چپ در قطعه‌ی 22) و در صدای دوم (دست راست در همان قطعه) بعد از صدای اول همان مِلدی با تأخیر ارائه می‌شود که صدای اول با آن آغاز شده بود. یعنی به‌نوعی صدای دوم تقلید صدای اول با تأخیر زمانی است. این تقلید به دو شکل انجام می‌شود.

۱. می‌تواند عین همان نُت‌ها با کمی تأخیر اتفاق بیفتد مانند قطعه‌ی 23 دنیای کوچک. (صفحه‌ی ۴۱ همین کتاب)

۲. می‌تواند مِلدی‌ای که با تأخیر آغاز می‌شود تقلیدِ مِلدیِ اول از نُتی دیگر باشد مانند قطعه‌ی 22 دنیای کوچک. (صفحه‌ی ۲۹ همین کتاب)

به نمونه‌های زیر از بارتک در همین کتاب توجه کنید:

شروع صدای دوم از همان نُت یک اکتاو بم‌تر 23، 28، 29، 31 و 36

شروع صدای دوم از همان نُت یک اکتاو زیرتر 25 و 35

شروع صدای دوم از نُتی دیگر در فاصله‌ی بم‌تر 26 و 30

شروع صدای دوم از نُتی دیگر در فاصله‌ی زیرتر 22 و 34

یک صدا با سکوت آغاز می‌شود.

کنترپوآن آزاد:

هر دو صدا با هم شروع می‌شوند بدون استفاده از تکنیک تقلید. مثل قطعات 24، 27، 32 و 33

تحلیل قطعه‌ی 22 از دنیای کوچک اثر بلا بارتوک

با این پیش فرض که تحلیل (آنالیز)، بررسی مختصات فنی یک قطعه‌ی موسیقی، تشخیص اجزاء آن و کشف روابطی است که باهم دارند تا اثری مستقل خلق شود، به تحلیل قطعه‌ی 22 توجه کنید.

پنج نُت اول که در دست چپ معرفی شده چون مبنای ساخت کل اثر است و جزئی است که اثر بر مبنای آن توسعه یافته و شکل گرفته، مُتِیف نامیده می‌شود. مُتِیف کوچک‌ترین جزء معنادار موسیقی است که در آثاری که بر مبنای آن ساخته شده‌اند^{۲۳} وجود دارد.

ویژگی این مُتِیف (پنج نُت اول قطعه‌ی 22) عبارت است از:

- دارای فواصل متصل هستند.
- جهت نُت‌ها، چهار نُت پیوسته‌ی بالارونده (سه فاصله‌ی متصل) و دو نُت پیوسته‌ی پایین‌رونده (یک فاصله‌ی متصل) است.

اگر دقت کنید در جای جای قطعه، این مُتِیف یا شکل تغییر یافته‌ی آن را می‌بینید.

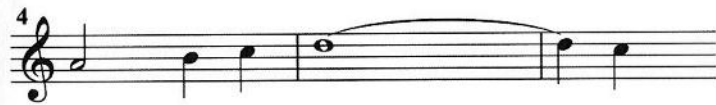
مثال: شکل اصلی

تقلید از نُتی دیگر در دست راست (اگر همین نُت‌ها را با کلید فا نُت‌خوانی کنید، همان نُت‌های شکل اصلی مُتِیف می‌شود).

تکرار از نُتی دیگر با تغییر در ارزش زمانی نُت‌های چهارم و پنجم مُتِیف

بررسی تاریخ آموزش موسیقی تا پیش از قرن بیستم دو رویکرد اصلی را نمایان می‌کند:

۱. آموزش شفاهی

۲. آموزش کتبی

این دو روش برای هنرجوی موسیقی دو امکان هستند برای یادگیری دو نوع موسیقی که اگر هنرجو پیش از انتخاب هرکدام، ویژگی‌ها و تفاوت‌های این دو رویکرد را بداند و در پی مطلع و آگاه شدن، صادقانه با خویش مسیر خود را درست و مسئولانه انتخاب کند، بسیاری از مشکلات در راه آموزش موسیقی می‌تواند پیش روی او رخ ندهد. در ایران علاقه‌ی روزافزون برای یادگیری موسیقی می‌تواند فرصتی طلایی برای ارتقاء سطح کمی و کیفی موسیقی در کشور باشد؛ اگر انتخاب شما اجرای موسیقی مکتوب بر پایه‌ی خرد، حوصله، درک و آگاهی است که از ویژگی‌های آموزش صحیح موسیقی علمی است، این کتاب را ورق بزنید.

مؤسسه‌ی فرهنگی - هنری ماهور
Mahoor Institute of Culture and Arts
www.mahoor.com info@mahoor.com

9 790802 628922

قیمت به همراه یک دیتا دی‌وی‌دی: ۲۲۰۰۰۰ تومان